

MBS TEXTE 55

2. Jahrgang
2005

Thomas Schirrmacher

**Bijbelse Principes
van Evangelische
Missiologie**

Theological Accents
Theologische Akzente

Table of Contents

Inhaltsverzeichnis

30 stellingen.....	3
Deel I: Wereldzending behoort tot het wezen van het christendom.....	3
Deel II: Zending met het oog op de Culturele verscheidenheid.....	9
Deel III: Bekering en Sociale Verandering.....	12
Über den Autor	15
Impressum	16

Mit freundlicher Genehmigung aus:
Informatie Evangelische Zending's Alliantie 26 (1995) 5 (okt/nov): 20–21 und
6 (dec/jan): 21–22

1. Aufl. 2005

Bijbelse Principes van Evangelische Missiologie

Thomas Schirrmacher

30 stellingen

De volgende stellingen hebben niet zozeer ten doel de theologische opvatting van de auteur weer te geven, als wel bijbelse principes van een missiologie te formuleren, waarover het grootste deel van de evangelische missiologen het met elkaar eens zouden kunnen zijn. De schrijver is er zich echter van bewust dat zo'n generaliserende voorstelling nooit volledig mogelijk is, maar dat het geestelijke standpunt van de schrijver steeds tussen de regels door aanwezig zal zijn. Daarom luidt het opschrift ook niet, de bijbelse principes van de evangelische missiologie zonder meer.

In plaats daarvan is de titel meer bescheiden, zonder de twee bepalende lidwoorden, geformuleerd.

De 30 stellingen willen ook geen korte samenvatting van de dogmatiek zijn. De geloofsbelijdenis, de grote leerbesluiten van de vroege kerk (Drie-eenheid, Jezus=waarlijk mens en waarlijk God) en de reformatorische soteriologie (verlossing uit enkel genade; de Schrift als enige maatstaf van het geloof) enz. worden stilzwijgend als uitgangspunt verondersteld.

Deel I: Wereldzending behoort tot het wezen van het christendom

Stelling 1: God is de eerste zending.

God was de eerste zending. Direct na de zondeval scheen de geschiedenis van de mensheid, die zojuist begonnen was, al weer aan het einde te zijn gekomen. God liet het daar echter niet bij, maar kwam in zijn genade zelf naar de Hof van Eden (Gen.3:8,9) om Adam en Evate zoeken en om te vragen: „Waar zijt gij?“ (Gen.3:9). Hij kondigde hun het oordeel en de komende verlossing aan (Gen.3:14–21).

Stelling 2: Jezus is de zending bij uitstek.

Jezus werd door God de Vader als mens naar de aarde gezonden, om het heil te verwerven en de straf te dragen en dit te verkondigen. God had al vóór de schepping van de wereld besloten (Ef.1:4) om de mensen niet aan hun zelfgekozen lot over te laten, maar zichzelf als zending naar de wereld te zenden (Joh.3:16).

Stelling 3: De zending van de gemeente van Jezus wortelt in het feit dat God zichzelf eerst als zending naar de wereld gezonden heeft („Missio Dei“).

In het nieuwe testament wordt de zending van de discipelen/apostelen door Jezus opgevat als een directe voortzetting van Jezus' zending door de Vader (Mt 10:40, Mk 9:37, Lk 10:16, Hand.3:20,26; ± 50 maal in Johannes, de eerste keer in Joh.3:17; vgl. ook Jes.48:16) en van de zending van de heilige Geest door de Vader en Jezus (Vader en Zoon worden genoemd in Joh.14:26 en 15:26; alleen de Zoon in Lk 24:29). In Joh.17:18 zegt Jezus tot zijn Vader: „Gelijk Gij Mij gezonden hebt in de wereld, heb ook Ik hen gezonden in de wereld“.

In Joh.20:21 verandert Hij dit in een persoonlijke toespraak tot de discipelen in: „Gelijk de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u“. God de Vader zendt zijn Zoon en zijn Geest als de eerste zendingen; de gemeente zet deze zendingsopdracht voort in de wereldzending. Dát is de reden voor het bestaan van de nieuwtestamentische gemeente. Daarmee wortelt de christelijke zending in de drieënige God zelf.

Stelling 4: Jezus koos de 12 discipelen/apostelen „alleen maar“ uit om ze voor hun opdracht van wereldzending voor te bereiden.

Jezus koos de apostelen uit „opdat zij met Hem zouden zijn en opdat Hij hen zou uitzenden“ (Mk 3:13–16). De intensieve scholing in hun samenleven

en – werken met Jezus richtte zich vanaf het begin op de zendingsopdracht. De vorming van de discipelen tot zendingen – door enkele jaren met de zending bij uitstek, Jezus Christus, samen te leven en samen te werken – gebeurde niet zomaar en toevallig, maar klaarblijkelijk volgens een bewust plan van Jezus. Duidelijk wordt dat vooral aan het feit dat:

1e. Jezus eerst alleen predikt, 2e. dan predikt terwijl de discipelen toezien, 3e. tenslotte zijn discipelen laat prediken terwijl Hij hen gadeslaat, 4e. daarna zijn discipelen voor een korte bepaalde tijd alleen uitzendt en aansluitend daarover met hen spreekt en ze pas dan 5e. heel alleen uitzendt (waarbij hij als de verhoogde Heer natuurlijk bij hen blijft, Mt 28:20). De discipelen begonnen daarop hetzelfde te doen met andere christenen. De eerste, tijdelijke uitzending wordt in Mt 10:1–11; Mk 6:7–13 en Lk 9:1–6 verhaald. Jezus „zond hen uit“ (Mt 10:5) en „begon hen uit te zenden, twee aan twee“ (Mk 6:7).

Stelling 5: Het belangrijkste streven van Jezus tussen zijn opstanding en zijn hemelvaart was wereldzending.

Alle evangelisten geven – voor wat betreft de tijd tussen Jezus' opstanding en zijn hemelvaart – praktisch alleen maar zendingsbevelen van allerlei aard door als opdracht aan de discipelen voor wereldzending (vooral Mt 28:16–20; Mk 16:15–20; Joh.20:11–21 en 24, m.n. 20:21–23; Lk 24:13–53, vooral 24:44–49; Hand.1:4–11). De verschillende zendingsbevelen van Jezus tonen,

dat Jezus in deze tijd in steeds nieuwe vormen de door zijn plaatsvervangend offer aan het kruis mogelijk gemaakte wereldzending als belangrijkste resultaat van zijn lijden, sterven en opstanding beschouwde.

Stelling 6: Pinksteren maakt duidelijk dat wereldzending in de kracht van de Geest het belangrijkste kenmerk van de gemeente van Jezus is.

Jezus had de discipelen herhaaldelijk opgedragen om met het beginnen van de zending onder alle volken te wachten, tot de heilige Geest gekomen zou zijn (Mk 16:15–20; Hand.1:4–11). De heilige Geest zou komen om in Jezus' plaats de wereld van het evangelie te overtuigen (Joh.16:7–11). Toen de heilige Geest op zijn gemeente viel begonnen gelijktijdig de nieuwtestamentische gemeente en de wereldzending.

Op de Pinksterdag maakten de tongentaal en de vertolking daarvan door de toeschouwers uit alle delen van het Romeinse Rijk duidelijk, dat het evangelie in de kracht van de heilige Geest alle taal- en cultuurbarrières overwint.

Stelling 7: Het succes van wereldzending als resultaat van de onzichtbare heerschappij van Jezus Christus is door Jezus gegarandeerd. Het succes van wereldzending bevestigt de heerschappij van Jezus.

In het zendingsbevel volgens Mattheüs motiveert Jezus de wereldzending met het feit, dat Hij nu alle macht in de hemel en op de aarde heeft (Mt 28:18) en dat Hij voor altijd bij zijn gemeente

is (Mt 28:20). Het zendingsbevel is derhalve niet alleen bevel, maar ook belofte. Jezus zelf zal er voor zorgen, dat alle volken tot zijn discipelen worden, want – zo zegt Jezus – „Ik zal mijn gemeente bouwen en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen“ (Mt 16:18).

In de Openbaring aan Johannes wordt daarom steeds weer aangekondigd, dat mensen van alle talen en culturen tot de ontelbare schare van de verlostten zullen behoren: „En zij zongen een nieuw gezang, zeggende: Gij zijt waardig de boekrol te nemen en zijn zegels te openen, want Gij zijt geslacht en Gij hebt (hen) voor God gekocht met uw bloed, uit elke stam en taal en volk en natie; en Gij hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters“ (Openb.5:9,10; idem Openb.7:9; 10:11; 11:9; 13:7; 14:6 en 17:15).

Stelling 8: Groei behoort tot het wezen van het Rijk van God, zoals vooral het boek Daniël in zijn profetische beelden en Jezus in verschillende gelijkenissen duidelijk maken.

De droom van Nebukadnezar eindigt er mee dat er een steen van de hemel het beeld van de wereldrijken verwoest (Dan.2:34,35), maar zelf tot een „grote berg“ groeit, die de gehele aarde vulde⁴ (Dan.2:35 en 45). Daniël geeft als commentaar: „Maar in de dagen van die koningen zal de God des hemels een koninkrijk oprichten, dat in eeuwigheid niet zal te gronde gaan en waarvan de heerschappij op geen ander volk meer zal overgaan: het zal al die koninkrijken

verbrijzelen en daaraan een einde maken, maar zelf zal het bestaan in eeuwigheid“ (Dan.2:44). Op soortgelijke wijze ziet Daniël het einde van de als dieren voorgestelde wereldrijken (Dan.7:9–14 en 26+27). Het einde van deze rijken komt, als de Mensenzoon – een latere aanduiding van Jezus van zichzelf – ten hemel vaart en daar (bij de hemelvaart dus) van God „macht, eer en rijkdom“ ontvangt, „en alle volken, natiën en talen dienden hem“ (Dan.7:14). „Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij en zijn koningschap een eeuwig koningschap“ (Dan.7:14 en 27).

Inderdaad heeft Jezus ten tijde van de Romeinen zijn Rijk opgericht – beginnend met zijn discipelen en met de gemeente – en in vele gelijkenissen voorzeggd, dat het zal groeien tot het de hele aarde vervult (bv. de gelijkenis van het onkruid en de tarwe: Mt 13:24–30; 36–43; de gelijkenis van het mosterdzaad: Mt 13:31,32; de gelijkenis van het zuurdeeg: Mt.13:33–35).

De belofte van groei heeft zowel in het oude als het nieuwe testament betrekking op alle gebieden: innerlijk en uiterlijk, geestelijk en materieel, op iedere persoon voor zich en op verschillende personen, maar ook op allen gezamenlijk enz.

De innerlijke en uiterlijke groei van het Rijk van God en van de gemeente van Jezus Christus betekent niet automatisch, dat elke christelijke kerk, denominatie of groep deel heeft aan deze groei. God kan zeer zeker zijn gemeente tuchtigen of afvallige gemeenten helemaal laten uitsterven (Openb.2:5; Rom.11:20,21).

Stelling 9: Zonder de heilige Geest zou elke wereldzending en iedere zendingsstrategie zinloos zijn en gedoemd te mislukken.

Alleen de heilige Geest kan mensen van hun schuld overtuigen (Joh. 16:7–10), hen tot de kennis van God en van het heilswerk van Jezus leiden en hen tot nieuwe mensen in Christus maken (Joh.3:5). Ook al laat God christenen deelnemen aan wereldzending en wil Hij graag dat ze hun verstand gebruiken om anderen te bereiken, dan toch vallen (staan) al zulke zendingsstrategieën onder het voorbehoud van de voorlopigheid, omdat God alleen beslist of ze al dan niet tot resultaat zullen leiden (1 Kor.12:4–6).

Stelling 10: De groei en het uiterdelijke resultaat van het Rijk van God sluiten het lijden van de gemeente van Jezus niet uit, maar in. Christen-zijn betekent niet een mooi-weer-godsdiens hebben.

Paulus wordt op grond van zijn vrede met God door de genade van Jezus (Rom.5:1,2) juist niet hoogmoedig maar schrijft: „Wij roemen ook in de verdrukkingen, daar wij weten dat de verdrukking volharding uitwerkt, en de volharding beproefdheid, en de beproefdheid hoop; en de hoop maakt niet beschaamd, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de heilige Geest die ons gegeven is“, Rom.5:3–5.

Met name in één van de gelijkenissen over het groeien van het Rijk van God – in de gelijkenis van het onkruid en de tarwe, Mt 13:24–30; 36–43 – maakt Jezus duidelijk, dat niet alleen het Rijk

van God maar ook het boze tot rijping komt. Toch blijft het onkruid alleen bestaan omdat het graan aan het groeien is.

Stelling 11: Wereldzending wordt in het nieuwe testament niet in de eerste plaats op het zendingsbevel van Jezus gebaseerd, maar op het oude testament.

Als men de nieuwtestamentische discussies over de geldigheid van de zending in ogenschouw neemt stelt men verbaasd vast, dat daar – waar wij het zendingsbevel van Jezus hebben geciteerd – bijna altijd het oude testament geciteerd wordt.

Het zendingsbevel is de vervulling van het oude testament. Het was in zekere zin het startschot voor het definitief op gang brengen van wat reeds lang tevoren aangekondigd en voorbereid was. De brief aan de Romeinen en vooral Rom.15 zijn daarvan een duidelijk voorbeeld. In Hand.13:46–49 wordt meegedeeld, dat Paulus en Barnabas door de joden afgewezen worden en derhalve redenen hebben om zich nu in Antiochië tot de heidenen te wenden. Daarbij citeren ze Jes.49:6 (= Hand.13:47): „Want zo heeft ons de Here geboden: Ik heb u gesteld tot een licht der heidenen, opdat gij tot heil zoudt zijn tot aan het uiterste der aarde“. De context in Jesaja maakt duidelijk dat de apostelen hier een oudtestamentisch zendingsbevel gebruiken: „Het is te gering dat Gij mij tot een knecht zoudt zijn om de stammen van Jakob weder op te richten en de bewaarden van Israël terug te brengen; Ik stel u

tot een licht der volken, opdat mijn heil reike tot het einde der aarde“, Jes.49:6.

Jakobus motiveert in zijn slottoespraak op het Apostelconvent in Hand. 15:13–21 het recht van Paulus om het evangelie aan de heidenen te verkondigen met Amos 9:11,12 (vergelijk ook Jes.61:4; Ps.22:27,28; Zach.8:22), waar de wederopbouw van de hut van David – voor Jakobus de gemeente – het overblijfsel van de joden met de heidenen bij elkaar brengt („èn alle heidenen“).

Als motivering voor de prediking van het evangelie aan de heiden Cornelius verbindt Petrus Jezus' zendingsbevel met een heenwijzing naar het oude testament: „En Hij heeft ons geboden het volk te prediken en te betuigen, dat Hij het is, die door God is aangesteld tot rechter over levenden en doden. Van Hem getuigen alle profeten, dat een ieder die in Hem gelooft vergeving van zonden ontvangt door zijn naam“, Hand.10:42,43.

Stelling 12: De oudtestamentische motivering van de nieuwtestamentische zending toont, dat wereldzending een directe heilshistorische voortzetting is van het handelen van God sinds de zondeval en de verkiezing van Abraham.

Jezus bevestigde het bovenstaande in het zendingsbevel volgens Lukas: „Dit zijn mijn woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik nog bij u was, dat alles wat over Mij geschreven staat in de wet van Mozes en de profeten en de psalmen moet vervuld worden. Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften

begrepen. En Hij zeide tot hen: Aldus staat er geschreven, dat de Christus moest lijden en ten derden dage opstaan uit de doden, en dat in zijn naam moest gepredikt worden bekering tot vergeving der zonden aan alle volken, te beginnen bij Jeruzalem. Gij zijt getuigen van deze dingen“, Lk 24:43–48.

Volgens deze woorden van Jezus is in alle delen van het oude testament niet alleen sprake van zijn komst en van kruis en opstanding, maar heel uitdrukkelijk ook van de wereldzending: de vergeving moet aan alle volken verkondigd worden.

Stelling 13: Ook de verkiezing van het oudtestamentische Bondsvolk geschiedde met het oog op alle volken, zodat wereldzending reeds een thema van het oude testament is.

Abraham, Izak en Jakob werden geroepen, opdat door hen alle volken der aarde gezegend zouden worden (Gen.12:3; 18:18; 22:17; 26:4; 28:14). In die lijn wordt de belofte aan de aartsvaders in het nieuwe testament steeds weer aangehaald voor de motiveering van de zending (Lk 1:54,55,72; Hand.3:25,26; Rom.4:13–25; Ef.3:3,4; Gal.3:7–9; Heb.6:13–20; 11:12).

Stelling 14: Daarom vindt men reeds in het oude testament veel voorbeelden van heidenen, die via joden de boodschap van God hoorden en tot het geloof in de ene waar God kwamen. tegelijkertijd zijn veel teksten – vooral in de oudtestamen-

tische profeten – bedoeld voor de heidense volken.

Het boek Ruth bericht ons van de bekering van een heidin, het boek Jona van de succesvolle zendingsreis van Jona naar Ninevé. Bijna alle oudtestamentische profeten roepen heidense volken op tot bekering.

Naäman de Syriër, Jethro, de schoonvader van Mozes en de hoer Rachab zijn slechts drie voorbeelden van de velen die – als heiden geboren – zich bekeren tot de levende God.

Brieven van wereldheersers aan alle volken, waarin ze de God van Israël prijzen, zijn meer dan eens te vinden in het oude testament, vooral in Daniël, Esther, Ezra en Nehemia.

Stelling 15. Als gevolg daarvan kunnen wereldzending niet los zien van het oude testament, van de oudtestamentische heilsgeschiedenis en van het lot van het joodse volk, laat staan in praktijk brengen.

Paulus bewijst dit vooral in Rom. 9–11. Als het gaat om de verhouding van christelijke zending tot het joodse volk moet men twee dingen in overweging nemen: de uitverkiezing van de joden en de duidelijk zichtbare ongehoorzaamheid. „Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, maar naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil“(Rom.11:28). Paulus maakt ook duidelijk, dat de toekomstige bekering van het volk Israël tot zijn Messias Jezus Christus ongedachte positieve uitwerkingen zal hebben op de bekering van alle volken, Rom.11:15 en 24–26.

Stelling 16: De brief aan de Romeinen toont aan dat wereldzending op een gezonde bijbelse leer gebaseerd moet zijn en dat een gezonde systematische theologie altijd tot zending leidt.

De brief aan de Romeinen is vanuit het praktische zendingswerk geschreven en wil de geldigheid en de noodzakelijkheid van de wereldwijde verkondiging van het evangelie bewijzen. Deze brief is tevens de meest systematische beschrijving van het evangelie en het christelijk geloof.

Paulus wil in de brief aan de Romeinen aan alle mensen zonder uitzondering het evangelie verkondigen – ongeacht taal, cultuur of ras („Grieken en niet-Grieken“, Rom.1:14) en opleiding of sociale status („wijzen en onwetenden“, Rom.1:14). Daarom wil hij naar Rome komen, Rom.1:15. Na dit praktische zendingsdoel gaat Paulus direkt over op het „eigenlijke“ thema. In de bekende verzen van Rom.1:16 en 17 begint Paulus zijn lessen met „Want...“. Aansluitend keert Paulus terug tot praktische zendingsdoel. Paulus motiveert dus in Rom. 1:16,15 en 13 alleen maar leerstellig, wat hij volgens Rom.1:8–15 en 15:14–16 en 27 praktisch wil doen. „De gehoorzaamheid van het geloof“ moet uitvoerig worden voorgesteld en daarna onder alle volken worden verkondigd en „ingeplant“.

Wie alleen maar pragmatisch „zending“ bedrijft en daarom wil afzien van een „leer“ bedrijft tenslotte een zending in eigen opdracht en bekommert zich niet om datgene wat God over zending

gezegd en geschreven heeft. Wie een dogmatiek leert, die de „zending“ niet als middelpunt heeft en niet tot praktisch zendingswerk leidt vertegenwoordigt een leer in eigen opdracht en veracht hetgeen God gezegd en geschreven heeft.

Deel II: Zending met het oog op de Culturele verscheidenheid

Stelling 17: De verscheidenheid van volken en culturen is principieel geen gevolg van de zonde, maar door God zo gewild. In een cultuur moet men uit bijbels oogpunt alleen maar verwerpen wat uitdrukkelijk tegen Gods heilig Woord ingaat.

De grote verscheidenheid en het verschil in culturen moet men niet negatief als een gevolg van de zonde opvatten. Ze is geen gevolg van het gericht van God door de spraakverwarring bij de torenbouw van Babel, Gen.11:1–9.

Door de spraakverwarring wilde God echter precies datgene bereiken wat Hij de mensen voorheen bevolen had, nl. de verspreiding van de mensheid over de hele aarde („vervult de aarde“, Gen.1:28 en 9:1). Daardoor kwam er een opsplitsing van de mensen in vele gezinnen, volken, maar ook beroepen, bekwaamheden en culturen. Door de torenbouw te Babel zou juist een universele cultuur ontstaan, die steeds het doel van de satan was, zoals het boek Openbaring en de persoon van de antichrist laten zien. Zo wordt gezegd van het „beest“ dat zijn macht van de „draak“ heeft

(Openb.13:1–10): „hem werd gegeven om tegen de heiligen oorlog te voeren ... en hem werd macht gegeven ... over elke stam en natie en taal en volk ...“. God wilde niet een universele stad, een universele regering, een universeel humanisme. God en zijn Woord garanderen de eenheid van de wereld, maar geen zichtbare structuren op aarde. God „verstrooide“ de mensen „over de gehele aarde“, Gen.11:9. Uitgaande van de zonen van Noach „werd de gehele aarde bevolkt“, Gen.9:19. Zó verdeelden zich de „volken“, Gen.10:5. Daarom kan het ontstaan van de verschillende volken ook door stambomen verklaard worden, Gen.10:1–32. Daarvan wordt aan het einde gezegd: „van dezen verdeelden zich de volken op de aarde na de vloed“, Gen.10:32. God is derhalve de Schepper van alle volken, want „Hij heeft uit één enkele het gehele menselijke geslacht gemaakt om op de ganse oppervlakte der aarde te wonen en Hij heeft de hun toegemeten tijd en de grenzen van hun woonplaatsen bepaald“, Hand.17:26 en eveneens Deut.32:8 en Ps.74:17.

Stelling 18: Christenen zijn mensen die van elke culturele dwang zijn bevrijd. Ze moeten naast Gods geboden geen menselijke tradities en geboden meer erkennen.

Dit wordt vooral in Mk 7:1–13 duidelijk, waar Jezus de Farizeeën hevig bekritiseert, omdat ze hun cultuur verheven hadden tot het niveau van verplichte geboden van God. (Noot rede-aktie: over deze stelling valt ons inziens heel veel meer te zeggen!)

Stelling 19: Christenen kunnen andere culturen in het licht van de bijbel beoordelen, omdat ze hebben leren onderscheiden tussen hun eigen cultuur – ook hun eigen vrome cultuur – en de boven alle culturen uitgaande geboden van God.

Ook hier is Mk 7:1–13 het beste uitgangspunt. Het waren zeer prijzenswaardige en vrome motieven, die de Farizeeën aanleiding gaven om naats het woord van God en zelfs tegen het woord van God verdere richtlijnen uit te vaardigen, die voor een ieder geldig waren. Jezus bekritiseert hen hevig, omdat ze zich daarmee wetgever naast God gemaakt hadden.

Stelling 20: Omdat christenen alleen Christus toebehoren en zijn Woord alleen gehoorzamen staan zij niet alleen kritisch tegenover hun eigen cultuur en die van anderen, maar zijn ze ook verplicht zich uit liefde aan te passen aan de cultuur van de ander.

Paulus motiveert in 1 Kor.9:19–23 de noodzaak om zich in de evangelisatie op anderen in te stellen juist daarmee, dat hij tegenover allen vrij is: „Want hoewel ik vrij sta tegenover allen, heb ik mij allen dienstbaar gemaakt, om er zoveel mogelijk te winnen; en ik ben voor de joden geworden als een jood, om joden te winnen; hun die onder de wet staan, als onder de wet – hoewel persoonlijk niet onder de wet – om hen, die onder de wet staan, te winnen; hun, die zonder wet zijn, ben ik geworden als zonder wet – hoewel niet zonder de wet van God,

want ik sta onder de wet van Christus – om hen, die zonder wet zijn, te winnen. Ik ben voor de zwakken zwak geworden, om de zwakken te winnen; voor allen ben ik alles geweest, om in elk geval enigen te redden. Alles doe ik ter wille van het evangelie, om er zelf ook deel aan te verkrijgen“.

Klaarblijkelijk kan ook een christen zo in zijn eigen cultuur leven, dat hij niet bemerkt, dat hij in het beste geval door anderen niet begrepen wordt en in het ergste geval met zijn cultuur voor anderen een verandering is om het evangelie te verstaan. Christenen zijn niet alleen verantwoordelijk voor het feit, of ze en dat ze de boodschap van de verlossing in Jezus Christus hebben verteld, maar ook of ze en dat ze begrepen konden worden.

Stelling 21: Wereldzending gaat niet voorbij aan de gegeven sociologische feiten, maar zal zijn strategie daarop instellen. Daarom stichtte Paulus gemeenten in dichtbevolkte gebieden en op verkeersknooppunten. Hij liet het aan die gemeenten over om in de omgeving door te dringen, terwijl hij zelf nieuwe gemeenten stichtte in nog niet door het evangelie bereikte gebieden.

Paulus stichtte gemeenten meestal in centraal gelegen steden, stelde heel vlug door hem opgeleide oudsten aan en trok snel weer verder. De volledige doordringing/verovering aan de omgeving met het evangelie liet hij dan aan een grote-stad-gemeente over. Van de gemeente van Thessaloniki bv. wordt

gezegd: „zodat gij een voorbeeld geworden zijt voor alle gelovigen in Macedonië en in Acháje. Want uit uw mid-den heeft het woord des Heren weerklonken niet alleen in Macedonië en Acháje, maar allerwegen is uw geloof, dat zich op God richt, bekend geworden, zodat wij daarvan niets behoeven te zeggen“, 1 Thess.1:7,8. Paulus schrijft in Rom.15:19: „Zo heb ik, van Jeruzalem uit rondreizende tot Illyrië toe, de prediking van het evangelie van Christus volbracht“. Daarmee bedoelt hij niet dat hij aan elk individueel mens het evangelie heeft gebracht, maar dat hij in alle strategisch belangrijke plaatsen gemeenten heeft gesticht. Hetzelfde geldt voor de uitspraak: „nu mij in deze streken geen arbeidsveld meer overblijft“, Rom.15:23. Paulus zoekt dus niet de gebieden op „waar de naam van Christus reeds genoemd was“ (Rom.15:20), maar plaatsen waar het evangelie nog niet verkondigd is en waar geen gemeente bestaat.

Stelling 22: Ieder aanzien des persoons in de gemeente op grond van culturele, economische en andere gezichtspunten is in tegenspraak met het wezen van God en met het christelijk geloof.

God kent geen aanzien des persoons en dat geldt evenzeer voor het gerecht (Deut.1:17; 10:17,18; 16:18–20; 2 Kron.19:7; Spr.18:5; 24:23; Job 13:10; Jes.3:9), als voor de nieuwtestamentische gemeente (Kol.3:25; Ef.6:9; Jak.2:1–12). Jakobus schrijft: „Mijn broeders, houdt uw geloof in de Here

der heerlijkheid, Jezus Christus, vrij van aanzien des persoons! ... Indien gij echter de koninklijke wet vervult naar het schriftwoord: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan doet gij wèl. Doch indien gij met aanzien des persoons handelt, doet gij zonde en wordt gij door de wet overtuigd van overtreding ... Spreekt zó en handelt zó als (mensen) past, die door de wet der vrijheid geoordeeld worden.“ (Jak.2:1,8,9 en 12)

Stelling 23: Dialoog in de betekenis van vreedzame discussie, eerlijk en geduldig luisteren en leren van anderen is een christelijke deugd.

Een dialoog tussen overtuigde christenen en aanhangers van andere godsdiensten en wereldbeschouwingen is in die zin mogelijk, dat christenen graag vreedzaam met anderen over hun geloof spreken („altijd bereid tot verantwoording ... . doch met zachtmoedigheid en vreze“, 1 Petr.3:15,16), graag naar anderen luisteren (Jak.1:19), op veel terreinen van het leven van anderen leren (zie het hele boek Spreuken) en bereid zijn zichzelf en hun gedrag steeds weer opnieuw ter discussie te laten stellen.

Stelling 24: Dialoog in de betekenis van het opgeven van de christelijke aanspraak op het bezitten van de absolute waarheid of van het opgeven van de opdracht tot wereldzending is niet denkbaar, zonder het christendom zelf op te geven.

Als in het gesprek met aanhangers van andere godsdiensten onder dialoog verstaan wordt, dat de diepste aanspraak

op het bezitten van de absolute waarheid van Jezus Christus (Joh.14:6), van het evangelie (Rom.1:16,17; 2:16) en van het Woord van God (2 Tim.3:16,17; Heb.4:12,13; Joh.17:17) tijdelijk of principieel buiten werking zal worden gesteld, alsmede dat de bijbelse openbaring met de openbaringen van andere religies op één lijn wordt gesteld, dan is „dialoog“ noch met christelijke zending noch met de essentie van het christendom verenigbaar.

De aanspraak op het absolute van het christelijk geloof komt vooral tot uitdrukking in de leer van het eindgericht en van het eeuwige leven. In Heb.6:1,2 gaat het over „een opstanding der doden en een eeuwig oordeel“: twee van de zes belangrijkste fundamenteën van het geloof. Dáár heeft de kerk van alle tijden aan vastgehouden zoals de geloofsbelijdenis dat weergeeft: „van waar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden“.

Deel III: Bekering en Sociale Verandering

Stelling 25: De vrede van de enkeling met God, dat wil zeggen de persoonlijke redding op grond van het genade-offer van Jezus aan het kruis is het hoogste en belangrijkste doel van zending. Alle andere doeleinden komen hieruit voort.

Jezus heeft in Mt 16:26 heel duidelijk geformuleerd dat het heil van de ziel belangrijker is dan alle andere waarden: „Want wat zou het een mens baten, als

hij de gehele wereld won, maar schade leed aan zijn ziel? Of wat zal een mens geven in ruil voor zijn leven?“

Paulus bespreekt in de brief aan de Romeinen in de eerste plaats de vraag waarom joden en heidenen voor God vanwege hun zonden verloren zijn en waarom alleen Jezus het heil heeft verworven. Pas in Rom.5:1,2 schrijft Paulus: „Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus, door wie wij ook de toegang hebben verkregen [in het geloof] tot deze genade“. Daarna gaat hij over tot de bespreking van persoonlijke ethiek en gemeenschappelijk, culturele en politieke ethiek.

Stelling 26: Ook al is het persoonlijke heil het hoogste en belangrijkste doel van zending, dan betekent dat niet dat er geen andere doelen zouden mogen zijn. Alle andere doelen krijgen daarin echter wel hun betekenis.

Het zendingsbevel in Mt 28:18–20 heeft als inhoud de oproep alle mensen „tot leerlingen“ (= discipelen) te maken. De eerste stap naar dat doel is het persoonlijk aanspreken en de bekering. De doop in de naam van een drieëinig God kan immers alleen maar voor individuele personen en niet plaatsvervangende plaatsvinden. En toch zullen juist op deze manier hele „volken“ gewonnen worden. Een groot aantal christenen in een volk betekent daarom nog niet dat de noodzaak van de persoonlijke bekering tot God niet meer zou gelden.

Bovendien is de persoonlijke bekering tot God niet eindpunt, maar uitgangspunt van een persoonlijke vernieuwing en door de vernieuwing van gezin, kerk en staat zullen toch alle mensen „tot leerlingen“ (discipelen) worden. Als Jezus zijn discipelen opdraagt: „en leert hen onderhouden al wat Ik u bevolen heb“, dan eindigt het zendingsbevel met de opdracht de bijbelse ethiek in zijn totale breedte door te geven. Daarom worden de persoon, zijn leven van alle dag en zijn omgeving veranderd, evenals op de duur ook zondige structuren en zichtbaar kwaad.

Stelling 27: Sociaal werk binnen de christelijke kerk – ook en juist met het oog op culturele verschillen – wordt direct in het begin van de nieuwtestamentische gemeente institutioneel verankerd in het diaconambt.

De aanstelling van diakenen in Hand.6 en in de nieuwtestamentische gemeente over het algemeen is van zeer bijzondere betekenis.

Het is heel opvallend dat de nieuwtestamentische gemeente naast de ambten van opziensers (bisschoppen) en oudsten, die voor de leiding en het onderwijs verantwoordelijk zijn, slechts één ander vast ambt kent, namelijk dat van diakenen en diaconessen, waarvan de opdracht een sociaal karakter draagt.

De sociale verantwoordelijkheid van de gemeente voor haar leden is in het diaconambt zodanig geïnstitutionaliseerd, dat een gemeente zonder deze verantwoordelijkheid even ondenkbaar is

als een gemeente zonder bijbels onderwijs of zonder leiding. De gemeente is voor haar eigen leden sociaal volledig verantwoordelijk, als familieleden de verzorging niet op zich kunnen nemen. Bij deze sociale verantwoordelijkheid gaat het niet over giften, niet om een gebaar van hulp voor enkelingen, maar om een verantwoordelijkheid voor allen. Zo moet ook de opdracht in Mt 25:45 opgevat worden, om de geringste broeders en zusters te helpen. Het gaat hier over broeders en zusters van Jezus, dus over gelovigen, niet over iedereen. Als men in Mt 25:40 „broeders en zusters“ zou moeten opvatten als alle mensen, dan zou dit de enige plaats in het nieuwe testament zijn waar „broeder“ of „zuster“ niet de betekenis heeft van andere gemeenteleden en medechristenen.

Stelling 28: In Hand.6 krijgt de sociale verantwoordelijkheid weliswaar een centrale betekenis, maar de verkondiging van het Woord van God en het gebed blijven toch de opdracht met de hoogste prioriteit, die in de ambten van oudsten en apostelen geïnstitutionaliseerd is.

De apostelen geven de volgende reden aan, waarom zij de „taak“ (Hand.6:3) van de verzorging der weduwen niet ook nog op zich willen nemen: „Maar wij zullen ons houden aan het gebed en de bediening van het woord“ (Hand.6:4). Gebed en woordverkondiging staan hoger dan de sociale betrokkenheid en deze mogen nooit in het gedrang komen. Woord en gebed behoren in dit

opzicht altijd bij elkaar. Reeds de dienst van de profeet Samuël bestond volgens 1 Sam.12:23 uit „bidden“ en „leren“.

Stelling 29: Er is een duidelijk verschil tussen de sociale verantwoordelijkheid van christenen voor medechristenen en de sociale verantwoordelijkheid voor alle mensen.

Het eerste is in het diakenambt geïnstitutionaliseerd en een verplichting, het laatste geschiedt inderdaad in de eerste plaats als een gebaar aan enkelingen, voorzover de mogelijkheden en middelen toereikend zijn en indien de betreffende persoon zich niet moedwillig in nood brengt. Beide zaken worden in Spreuken 3:27 aangeduid: „Onthoud het goed niet aan wie het toekomt, terwijl het in uw macht is het te doen“.

Zo geldt de verantwoordelijkheid in Gal.6:10 beslist alle mensen en ondanks dat hebben de „geloofsgenoten“ voorrang: „Laten wij dus, daar wij de gelegenheid hebben, doen wat goed is voor allen, maar inzonderheid voor onze geloofsgenoten“. Omdat christenen echter Gods liefde ook tegenover hun vijanden tot uitdrukking brengen en hen zegenen, die hun vervolgen (Rom.12:14), daarom helpen christenen altijd en graag overal zonder aanzien des persoons, als het hun ook maar enigszins mogelijk is.

Daarbij zijn ze zowel bereid om de enkeling in de concrete noodsituatie te helpen, als ook zondige structuren op grond van de bijbelse geboden te ontmaskeren en – indien enigszins mogelijk, maar zonder geweld – te veranderen.

Stelling 30: Zending begint in de christelijke gemeente en het gezin door het Woord van God door te geven aan de volgende generatie door voorbeeld, opvoeding en onderwijs.

Naast de verkondiging van het Woord van God aan mensen buiten de gemeente mag het christelijke gezin niet verwaarloosd worden, daar immers een gezond christelijk gezin voorwaarde is voor alle nieuwtestamentische leidinggevende

ambten. (1 Tim.3:4,5; 12,13; Titus 1:6,7). Als christenen de opvoeding van de kinderen uit handen geven hoeven ze zich niet meer te bekommeren om een christelijke inrichting van kerk, economie, maatschappij en staat, omdat ze zichzelf de beste manier – om dit voor langere tijd in het geheugen te prenten – uit handen hebben laten nemen.

The Author

Über den Autor

Thomas Schirmacher earned his doctorates in Theology (Dr. theol, 1985, Netherlands) in Cultural Anthropology (PhD, 1989, USA) and in Ethics (ThD, 1996, USA) and received a honorary doctorate (DD) in 1997. He is president of Martin Bucer Theological Seminary with campuses in Bonn, Berlin, Hamburg, Vienna, Innsbruck, Prague and Istanbul and holds chairs in ethics, world religions and international development in Germany, USA and India. He is also president of Gebende Hände GmbH (Giving Hands), an internationally active relief organisation, as well as owner of a publishing house and coowner of a consulting company. He is Secretary of the Commission for Religions Freedom of the German and Austrian Evangelical Alliance and member of the same commission of the World Evangelical Fellowship. He has written and edited 74 books. He is married with Dr. Christine Schirmacher, who holds a chair in the Science of Islam, and is father of a son (12) and a daughter (9).

Martin Bucer Seminar

Berlin • Bonn • Chemnitz • Hamburg • Pforzheim

Ankara • Innsbruck • Prag • Zlin • Zürich

Studienzentrum Berlin

Martin Bucer Seminar, Breite Straße 39B, 13187 Berlin
E-Mail: berlin@bucer.de

Studienzentrum Bonn

Martin Bucer Seminar, Friedrichstr. 38, 53111 Bonn
E-Mail: bonn@bucer.de

Studienzentrum Chemnitz:

Martin Bucer Seminar, Mittelbacher Str. 6, 09224 Chemnitz
E-Mail: chemnitz@bucer.de

Studienzentrum Hamburg

Martin Bucer Seminar, c/o ARCHE,
Doerriesweg 7, 22525 Hamburg
E-Mail: hamburg@bucer.de

Studienzentrum Pforzheim

Martin Bucer Seminar, Bleichstraße 59, 75173 Pforzheim
E-Mail: pforzheim@bucer.de

Website: www.bucer.de

E-Mail: info@bucer.de

Studycenters outside Germany:

Studienzentrum Ankara: ankara@bucer.de

Studienzentrum Innsbruck: innsbruck@bucer.de

Studienzentrum Prag: prag@bucer.de

Studienzentrum Zlin: zlin@bucer.de

Studienzentrum Zürich: zuerich@bucer.de

Martin Bucer Seminary is no university according to German law, but just offers courses and lists all courses in a final diploma. Whitefield Theological Seminary (Florida, USA) and other schools outside of Europe accept those courses under their own legal responsibility for granting their degrees to students. Much of the teaching is by means of Saturday seminars, evening courses, extension courses, independent study, and internships.

The work of the seminary is largely supported by the contributions of donors. North American supporters may send contributions to our American partner organization, The International Institute for Christian Studies. Checks should be made out to IICS, with a note mentioning MBS and sent to:

The International Institute for Christian Studies:

P.O. Box 12147, Overland Park, KS 66282-2147, USA

EU:

IBAN DE52 3701 0050 0244 3705 07

BIC PBNKDEFF

Publisher:

Thomas Schirrmacher, Prof. Dr. phil.
Dr. theol. DD.

Editor:

Ron Kubsch, M.Th.

Editorial Committee:

Thomas Kinker, Th.D., Titus Vogt

Contact:

mbsmaterialien@bucer.de

www.bucer.de

MBS-TEXTE (MBS-TEXTS)

Theologische Akzente
(Theological Accents)

Es erscheinen außerdem folgende Reihen:

(The following series of MBS
Texts are also being published:)

Reformiertes Forum
(Reformed Forum)

Pro Mundis

Geistliche Impulse
(Spiritual Impulses)

Hope for Europe

Ergänzungen zur Ethik
(Ethics)

Philosophische Anstöße
(Philosophical Initiatives)

Vorarbeiten zur Dogmatik
(Preliminaries for a Systematic
Theology)